

แก้หนี้ความจริง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

โยม ๑ : ครั้งแรกหลวงพ่อบอกถึงว่า เวลาเราภาวนาใจใหม่ครับ ต้องมีคำว่าพุทโธ หลวงพ่อจึงนำมาอย่างนี้ คือภาวนาไปแล้วใช้คำว่าพุทโธที่มันเข้ามาแนบถึงนี้ มันเริ่มต้นจากตรงนี้ซะ แต่ทีนี้คำถามมันจะเรียง เรียงตรงไปเรื่อยๆ ว่า สมมุติเราลืมตาเราเห็นของจริงใจใหม่ซะ ขณะนี้เราลืมตาเราเห็นของจริง ทีนี้พอเวลาภาวนาไป หลับตาไปมันเห็นเหมือนกัน แต่จะพิสูจน์ว่าเวลาเห็นนี้ มันเป็นของจริงคือตรงไหนซะ

หลวงพ่อบอก : หลับตานั่นของจริง ลืมตานั่นของปลอม

โยม ๑ : มันมีของจริงใหม่ครับ

หลวงพ่อบอก : ใจ มี มีของจริงๆ ในสมมุติเลยละ จริงมันมีระดับของมัน จริงนี้มันมีระดับ เยอะแยะเลย ลืมตานี้ของปลอมหมด ลืมตานี้ของปลอม เพราะสิ่งนี้มันเคลื่อนไหวทั้งนั้น เพราะอะไรรู้ใหม่ มันออกจากตาเนื้อ ตาเนื้อนี้มันปลอม ตาเนื้อนี้มันเป็นอายตนะ จักขุ วิญญาณ ถ้าใจไม่รับรู้ ตาก็มีอยู่ เล่นสก็มีในตาอยู่ เราองนี้จะไม่รู้เรื่องอะไรหรอก

ทีนี้พอเรามองอย่างวิทยาศาสตร์ไป เราเห็นด้วยตาเนื้อ เห็นด้วยภาพ ภาพวัตถุที่สัมผัสได้ใจใหม่ รูปภาพนี้เห็นได้ สัมผัสได้ นึกว่าจริง หลับตานี้ก็ว่าปลอม ทีนี้หลับตา ตาเนื้อนี้อายตนะเห็นใหม่ เขาบอกว่านิพพานคืออะไร นิพพานคืออายตนะนิพพาน เขาว่าอายตนะเป็นนิพพานได้ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจเป็นอายตนะนิพพานได้ กูก็ง

ทีนี้พระพุทธเจ้าตอบว่า อายตนะนิพพานเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ทีนี้พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา จิตมันเป็นพระอรหันต์ พอจิตเป็นพระอรหันต์ จิตนี้มันออกมา มันก็ออกมาผ่านอายตนะนี้แหละ นิพพานมันคืออะไร นิพพานก็อยู่ในอายตนะ คือจิตพระพุทธเจ้าก็คือจิตพระพุทธานี้แหละ จริงใหม่

แต่พระอรหันต์ก็ยังเห็นได้ใช่ไหม พระอรหันต์ก็ยังสื่อจากอายตนะได้จริงไหม ที่นี้ท่านจะบอกว่าจิตของท่านเป็นนิพพานไป ท่านอุปมาอุปไมยให้เห็นภาพชัดใจ ไอ้คนก็จับประเด็นผิดใจ นิพพานคืออายตนะนิพพาน นิพพานก็เลยคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย อັນนี้ พอมีตาตานีอายตนะกระทบรูป จริงไหม ก็เห็นจริงๆ นี่แหละ แต่ปลอม

โยม ๑ : เดี่ยว อັນนี้เราไม่หลับตา เราลืมตานะ แก้วนี้แหละคือเห็นเป็นของจริง ของจริงหรือเปล่าอะ เราถือว่าของจริง?

หลวงพ่ : ไข่ๆ เดี่ยวก่อน ของจริงนี่ จริงในฐานะอะไรละ เอ้าโยมตั้งอยู่โยมว่ามันคืออะไร

โยม ๑ : ก็เป็นขวดพลาสติกใสอะ

หลวงพ่ : จริงหรือ จริงหรือ เป็นขวด ถ้าเป็นขวดแล้ว ขวดนี้มาจากไหน ขวดนี้บูบสลายได้ไหม

โยม ๑ : ลองไปคิดต่อได้ไหม

หลวงพ่ : ไปคิดต่อ นี่เราจึงบอกว่าจริงระดับไหนไป เพราะชั้นจริงนี่มันจริงชั้นโลก หรือชั้นธรรม เขาเรียกชั้นปรมาตม์ไง ภูตรูป มหาภูตรูปไป นี่พูดถึงธรรมชั้นปรมาตม์ ทีนี้เวลาคุยกัน มันคุยกันชั้นระดับไหนละ

โยม ๑ : เอาตื่นๆ แล้วค่อยไปลิกอะ

หลวงพ่ : เอาตื่นๆ ทีนี้เห็นจริงนี่ ถ้าเห็นจริง เราถึงบอกว่ามันเห็นปลอม มันเห็นไม่จริงหรือ มันเห็นไม่จริงเพราะอะไร เพราะเห็นแล้วมันยึด เห็นแล้วมันรับรู้ แล้วอยู่ตื่นๆ นี่แหละ แต่หลับตานีจริง

โยม ๑ : เอาตื่นๆ ก่อนอะ อັນนี้คือลืมตาเห็นจริง

หลวงพ่ : ไข่ เห็นจริง ว่าไป เออ ว่าไป

โยม ๑ : ในสมาธิหลับตานี เห็นมันมีจริง มีจริงไหมอะ

หลวงพ่ : โหนด

โยม ๑ : เวลาหลับตาไป

หลวงพ่ : จริง

โยม ๑ : เห็นจริงๆ เหมือนกัน เป็นความจริงว่าเห็น

หลวงพ่ : จริงกว่าด้วย จริงกว่าเพราะอะไร ฟังนะ จริงกว่าเพราะเวลาพระพุทธรเจ้าสอนถึงในอะไร เวลานึกถึงนึกไม่ออก ที่พระพุทธรเจ้าสอนให้ไปเที่ยวป่าช้า มันอยู่ในหนังสือนึกชื่อไม่ออกใจ ให้ไปเที่ยวป่าช้าไปพิจารณาซากศพ ลืมตาดู ลืมตาดูแล้วหลับตาเห็นภาพใหม่ ถ้าไม่เห็นให้ลืมตาดูอีก แล้วหลับตา

ถ้าหลับตานี้ ตาเห็นภาพนั้นให้กลับมาที่ตั้ง ให้กลับมาที่อยู่ใจ แล้วภาพนั้นขยายส่วนมัน เห็นใหม่ ภาพที่เห็น ไปเห็นภาพนี้แหละ ให้เห็นภาพเพราะจิตมันสงบแล้วนี้ ไปเที่ยวป่าช้าไป ไปเที่ยวดูซากศพนี้ ให้ดูรูป ให้ดูภาพนั้นคือนิมิตข้างนอก แล้วหลับตา ภาพปรากฏใหม่ ถ้าภาพปรากฏมันจะเกือคคลหนิมิต ถ้าภาพปรากฏนั้นคือเห็นกาย เห็นกายโดยใจ ถ้าเห็นกายโดยใจ ให้ขยายส่วน แยกส่วนได้ วิภาคะ

เห็นใหม่ ลืมตาเห็นนั้นปลอม ลืมตาเห็นปลอมเพราะเราลืมตาดู เพราะเห็นโดยวิทยาศาสตร์ เห็นโดยสามัญสำนึก แต่พอเห็นแล้ว พระพุทธรเจ้าสอนนะ คุณแล้วให้หลับตาเห็นใหม่ เห็นภาพนั้น จำภาพนั้น หลับตาเห็นภาพนั้นใหม่ เห็นภาพชัดเจนว่าจิตดี เห็นภาพนั้นใหม่ เห็น หลับตามีคึดคืดคือเลย ไม่เห็นอะไรเลย ยังใช้ไม่ได้ จิตไม่มีสมาธิ จิตไม่เห็น นี้พระพุทธรเจ้าสอน นึกชื่อหนังสือไม่ออก

โยม ๒ : หมายถึงขั้นธ้อย่างหยาบ

หลวงพ่ : ทีละคน ว่าไป

โยม ๑ : ทีนี้สมมุติว่า เราหลับตา เราเห็นตรงนี้ะฮะ ทีนี้เราสรุปว่า มีการเห็นจริง ชัวร์แล้ว เห็นจริง

หลวงพ่ : ไซ้

โยม ๑ : ทีนี้พิสูจน์ต่อว่า เวลาเห็นจริงเข้าไป ตรงไหนที่เป็นของจริงแท้ เราจะพิสูจน์อย่างไรละ ของจริงที่แท้เลย

หลวงพ่ : ของจริงที่แท้ คำว่าของจริงที่แท้นี้ะ ในการศึกษาของประเทศไทย นี้เปรียบเทียบ ถ้าไม่เปรียบเทียบตอบไม่ได้ ปัญหาที่ตอบไม่ได้หรือ ของจริงที่แท้ เดี่ยวต้องเอาวมมาใส่คนละคู่ เพราะมันต่างคนต่างคิดใจ ถ้าบอกเห็นจริงแท้ เอาวมมาคนละคู่เลย เดี่ยวได้ลงนามกัน

โยม ๑ : เดี่ยวอะไรๆ ต้องขออนุญาตอะ

หลวงพ่ : เปลาเราจะพูดเหตุผลให้ฟังใจ ทีนี้บอกว่าถ้าเห็นอะไรเป็นความจริงแท้ เราถึงยกการศึกษาของเมืองไทย การศึกษาของเมืองไทย มันมีชั้นของอนุบาล เด็กมันต้องมีการศึกษาของเด็กก่อน ต้องชั้นอนุบาลเลย ชั้นประถม ชั้นมัธยม ชั้นอุดมศึกษา แล้วอุดมศึกษาแล้วมันยังมีอีกตั้งหลายระดับ แล้วการศึกษาอย่างนี้ ตรงไหนจริงแท้

โยม ๑ : คือสมมุติว่า เราหลับตาแล้วเห็น เริ่มต้นด้วยการเห็น คือมันเห็นอะ แต่ว่าที่ถามว่าที่เวลาเห็นนี้ มันต่อเนื่องอย่างไรจนมาเป็นของแท้

หลวงพ่ : นี่ไง เพราะว่าคำถามคือ อยากจะถามถึงขบวนการการปฏิบัติ เพราะขบวนการปฏิบัตินี้มันก็ต้องพูดเป็นขั้นๆ ขึ้นมา ถ้าขบวนการของการปฏิบัตินี้ ที่เราโต้แย้งสังคมอยู่ตลอดเวลาอยู่ที่นี่ เพราะขบวนการของการปฏิบัติ ถ้าพื้นฐานไม่แน่น พื้นฐานอย่างเล็กๆ เรายังการศึกษาไม่แน่น ต่อไปการศึกษาข้างบน มันจะต้องมีปัญหาเด็ดขาด

ถ้าการศึกษาพื้นฐานข้างล่างแน่น พอเราจะบอกการศึกษาพื้นฐานนี้ให้มันถูกต้อง โอ้โฮ การศึกษาพื้นฐานนี้ทำไมมันวุ่นวายยุ่งยากขนาดนี้ เองง่ายๆ ดิกว่า กิเลสมันจะขัดแย้งอย่างนี้ไง เวลาพูดถึงว่าจริงแท้ตรงไหน จริงแท้ ทุกคนจริงแท้ก็อยากนิพพานทั้งนั้น ถ้าอยากนิพพานปัจุบันพื้นฐานก็ต้องให้มันมีหลักฐานขึ้นมา ถ้าหลักฐานตรงนี้มันไม่มีนะ ภาวนาขึ้นมาเป็นไปไม่ได้เลย ทีนี้จะบอกว่าแล้วจริงแท้แก้โหมไหน

โยม ๑ : สมมุติว่าหลับตาแล้วเห็น เราหลับตาเราเห็น แต่ว่าตรงไหนที่มันเป็นของจริง อาการที่มันเกิดในขณะที่รู้สึก แต่ละขั้นแต่ละลำดับที่เป็นของแท้ อาการมันเป็นอย่างไร

หลวงพ่ : เห็นโหมเวลาพูดอย่างนี้ปั๊บ ก็ตอบไม่ได้อีก เพราะความจริงมันตอบไม่ได้หรอก อาการที่เห็นอะไรของแท้ พูดถึงถ้าเห็นนะ คนอื่นอย่าเสือก อาการที่เห็นนี่อะไรของแท้ ที่นี้ว่าอาการที่เห็นอะไรเป็นของแท้? ถ้าพูดอย่างนี้ปั๊บ มันเป็นจรตนิสัยของคนละอาการที่เห็นอะไรเป็นของแท้? อย่างสองคนนี้นิสัยไม่เหมือนกัน เวลาชื่อของจะทะเลาะกันทุกวันเลย แล้วของอะไรเป็นของแท้ เราจะย้อนกลับไปที่จรตใจ

ถ้าพูดอย่างนี้ปั๊บ ถ้าพูดถึงโยมพูดอย่างนี้ ที่เมื่อก่อนเราปฏิเสชวิทยาศาสตร์ก็ตรงนี้ไง เพราะวิทยาศาสตร์ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้ มันตายตัวไง ถ้าตายตัวปั๊บ พูดประสาเราว่าวิทยาศาสตร์นี้หลอกตัวเอง หลอกให้เป็นอย่างนั้น ทั้งๆ ที่ความจริงวิทยาศาสตร์คือวิทยาศาสตร์นะ ทฤษฎีวิทยาศาสตร์เป็นอย่างนั้นใช้โหม เราจำเป็นต้องใช้ต้องสอยอย่างนั้นทั้งหมดหรือเปล่า ไม่ต้อง เพราะชีวิตของเราไม่ต้องใช้เทคโนโลยีทั้งหมดจริงโหม เทคโนโลยีนี้ เราไม่ต้องใช้ทั้งหมดหรอก เราใช้แค่ความดำรงชีวิตของเราเท่านั้นแหละ

แต่ถ้าพูดเป็นวิทยาศาสตร์แล้ว ต้องเป็นอย่างนั้น ก็มึงต้องให้กูลำบากอย่างนั้น มึงต้องให้กูไปวิ่งเต้นแผ่นดินกระโดด เพื่อที่จะเอาเทคโนโลยีทั้งหมดมาสูมใส่กูเหรอ มันก็ไม่จำเป็น เมื่อไม่จำเป็น นี้พูดถึงระบบวิทยาศาสตร์ไง ระบบวิทยาศาสตร์มันเป็นกฎตายตัว แต่มันตอบสนองความสุขความทุกข์ของพวกเราไม่ได้ทั้งหมดหรอก นี้ว่าคำว่าอะไรเป็นของแท้ๆ ถ้าพูดอย่างนี้ มันจะเป็นประเด็นขึ้นมาใจ ประเด็นขึ้นมาจะให้ธรรมะนี้เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นกฎอย่างนี้ต้องเป็นอย่างนี้ ไม่มีทาง

โยม ๑ : ไม่ใช่ครับ พระอาจารย์ขออนุญาตครับ

หลวงพ่ : เออ

โยม ๑ : สมมุติว่าผมเห็นอย่างหนึ่ง น้องเขานั่งเขาก็เห็นเหมือนกัน การเห็นของผมสองคนไม่เหมือนกัน

หลวงพ่ : ไช้

โยม ๑ : คือต่างคนต่างมา

หลวงพ่ : ไช้

โยม ๑ : ต่างคนต่างจริงไช้ไหม แต่ว่าที่ว่าสัจจะคือความจริง

หลวงพ่ : ไช้

โยม ๑ : สองคนนี่มันจบความจริงตรงของแท้ละ จุดเริ่มต้นมันจบ มีของจริงที่มันคู่กันไหมละ

หลวงพ่ : เริ่มต้น ทำจิตสงบอย่างเดียว ต้องกลับไปพื้นฐานของใครของมัน พระป่าสอนถูกต้องชอบธรรมที่สุดคือกรรมฐาน พระกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ทุกคนต้องมีบ้านมีเรือนมีที่อาศัย ทุกคนต้องมีกายมีใจ ไม่มีกายมีใจก็ไม่ใช่มนุษย์ ฉะนั้นฐานที่ตั้งนี้ที่ว่าของแท้ของใคร ของแท้ทุกคนต้องกลับไปสู่ลึลิตจิต ต้องกลับไปสู่ฐานที่ตั้งกรรมฐาน นี่คือแท้

โยม ๑ : คั่นหาจิต

หลวงพ่ : ไช้ ถ้าไม่เจอตรงนั้น ไม่มีฐานที่ตั้ง ไม่มีเหตุมีผล เกิดโดยไม่มีเหตุผล เหตุผลยืนอยู่บนอากาศไม่ได้ เหตุผลต้องมีที่ตั้งของมัน ว่าไป

โยม ๑ : ก่อนที่จะเจอของแท้ คือคั่นหาจิตตัวนี้

หลวงพ่ : ไช้

โยม ๑ : คือต่างคนต่างเห็นละ แต่คือเห็นนี้ของใครของมันชั่ว ไช้ไหมละ

หลวงพ่ : ไช้

โยม ๑ : จุดบรรจบคือจิต

หลวงพ่ : ไช้

โยม ๑ : อาการของจิต ที่ว่าเป็นต้องของแท้ คือต้องมีแน่

หลวงพ่ : ไซ้

โยม ๑ : คืออาการของแท้

หลวงพ่ : ไซ้

โยม ๑ : จุครวมของคนสองคนที่มาบรรจบกันคือ อาการของจิตไซ้ไหมอะ

หลวงพ่ : ไม่ใช่ จุคของทุกๆ คนต้องกลับไปสู่จิตเดิมแท้ของคนๆ นั้นทุกๆ คน ไม่ใช่เหมือนกัน แล้วไม่ต้องเอามาเทียบว่าต้องเป็นเหมือนกัน การเทียบให้เหมือนกัน ไม่มีงใหม่ละ

การเทียบว่าเหมือนกันไม่มีหมายถึงว่า เทียบว่าทำให้มันเหมือนกันนี้ไม่มี แต่คนที่ กลับเข้าไปสู่จิตเดิมแท้ของแต่ละคน ทุกคนเข้าไปสู่จิตเดิมแท้ของทุกๆ คน ได้เหมือนกัน แต่วิธีการหรือการกระทำ เพราะโยมเป็นหวังว่าทำไมสองคนนี้ต้องเหมือนกัน สองคนนี้ ต้องเห็นเหมือนกัน ทำไมต้องเห็นเหมือนกันละ

โยม ๑ : เริ่มแรกคือยอมรับว่าไม่เหมือน

หลวงพ่ : ไซ้

โยม ๑ : แต่ว่าจุดบรรจบคือต้องเหมือนกัน

หลวงพ่ : ต้องเหมือนกัน

โยม ๑ : เวลาเหมือนกันปั๊บ

หลวงพ่ : เออ

โยม ๑ : ยังไงดีละ

หลวงพ่ : ยังถามไม่ถูกเลย แล้วจะมาถามอะไรเล่า

โยม ๑ : ผมพูดได้ แต่ไม่รู้ว่าจะพูดได้หรือเปล่า

หลวงพ่ : พูดสิพูดเลย เออ

โยม ๑ : สรุปรว่าผมก็ไม่ว่าจะจิตหรือเปล่า จิตจริงๆ มันคือตรงไหน ผมยังไม่รู้ตรงนี้ คำว่าจิตนี้ ให้หาจิตนี้ เพราะ ก่อนที่จะไปกว่านี้ การเห็นนี้มี ใจโหมชะ การเห็นนี้มี ผมเลยอยากรู้ตัววัดของการเห็นที่มันใจของแท้ ความรู้สึกเรากับตัวเห็นนี้ มันจะมีอาการอย่างไร ที่รู้ว่าไม่ใจของแท้

หลวงพ่ : โธเอ๋ย ถ้าพูดอย่างนี้ ประสาเรานี่ ปัญหาที่จะจบอยู่ตรงนี้แล้ว จะตอบกันไปไม่มีประโยชน์อะไรเลย ถ้าโยมถามอย่างนี้แล้ว เรารู้แล้วมันไม่มีประโยชน์อะไรเลย โยมต้องพูดความจริงออกมาสิ แล้วพูดตรงๆ ค้วย

โยม ๑ : เอาตรงๆ เลยหรืออะ

หลวงพ่ : ใจเสียเวลาเราตายท่าเลย

โยม ๑ : ครับผม คือถ้าเกิดไม่ใจของแท้ มันจะมี เหมือนมีใจร่วม คือยังมีความรู้สึกที่ชัด คือมันเป็นความรู้สึกที่ สมมุติมีกายรู้ใจโหมชะ กายจะเบาส่วนหนึ่ง ความรู้สึกมันมีเป็นส่วนๆ ใจโหมชะ แต่ไปหนักตรงความรู้สึก เป็นความรู้สึก คือมันจะเริ่มละเอียดขึ้น จนความรู้สึกมันพอดี เป็นพอดี เป็นส่วนๆ แล้วเป็นพอดีชะ

หลวงพ่ : เวลาพูดธรรมะ มันก็ต้องพูดธรรมะ ถ้าพูดธรรมะมันก็จะได้จบ แล้วเราจบอย่างนั้นแล้ว ประสาเรามันเป็นลำดับสำนวน ไม่มีวันจบหรือ ลำดับสำนวนไม่ต้องมาพูด ไร้สาระ เอาความจริงมาพูดเลย ถูกผิดก็พูดกันมาเลย ก็จบก็เท่านั้นแหละ

ถ้ามันจะภาวนาไป มันก็เข้ากลับไปสู่จิตทุกๆ คน เพราะเวลาพูดนี้อะไรเป็นจิตเดิมแท้ อะไรเป็นถูก อะไรผิด อะไรอย่างนี้ ไม่สำคัญ สำคัญว่าถ้าทำแล้วเป็นผล เอาผลนั้นมาพูด ถ้าเอาผลนั้นมาพูดเพราะอะไร เพราะถ้ามันเป็นความจริง มันต้องพูดผลนั้นตามเหตุผลนั้น ถ้าไม่มีเหตุผลนั้น ก็แสดงว่าทำไม่ถูก ก็เท่านั้นละ ถ้ามันตามเหตุผลนั้น ก็ทำตามนั้นไป

ทำตามนั้นไป เพราะพอมันเข้าไปสู่จิต คนที่เข้าสมาธิเขาพูดถูก จิตก็คือสมาธินั้น เข้าสมาธิคือเข้าจิต ทำสมณะคือเข้าสู่จิต ถ้าเข้าสู่จิตคือฐานที่ตั้งแห่งความคิดทุกๆ อย่าง เกิดตรงนั้น ถ้าเข้าสู่จิต แล้วอย่างที่เราพูดเมื่อกี้ี้ เราพูด เรารู้เราพูดธรรมะพระพุทธเจ้า คนพูดก็พูด แต่คนฟังมันป็นบันไคฟังมั่ง อยู่ได้บันไคฟังมั่ง อยู่บนสวรรค์ฟังมั่ง แต่ละคน สถานะของจิตมันแตกต่างกัน

เพราะสถานะของจิตมันแตกต่างกัน ฟังคำพูดนี้ มันจะรับรู้แตกต่างกันทั้งนั้น เรา พูดอยู่คนเดียว คนที่นั่งฟังบนศาลานี้มีความคิดมุมมองแตกต่างหลากหลายไปหมดเลย อันนี้ช่วยอะไรไม่ได้ ช่วยไม่ได้เพราะพื้นฐานของเขาเป็นอย่างนั้น ทีนี้ไอ้ที่เราเทศน์ แต่ เวลาถามปัญหานี้ มันระหว่างจิตกับจิตแล้ว จิตของผู้ถามกับจิตของผู้เทศน์

พอจิตของผู้ถามกับจิตผู้เทศน์นะ ผู้ถามก็ถามตามอาการออกมา ถ้ามันเป็นสมาธิ ได้มากมันก็พูดได้มาก เป็นสมาธิน้อยก็พูดได้น้อย เป็นสมาธิมาก ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ถ้ามันเข้าเป็นสมาธิได้มาก มันก็พูดได้ชัดเจนแจ่มแจ้ง ถ้ามัน เข้าสมาธิได้น้อย มันก็พูดได้เท่าที่ตัวเองรู้ นี่มันก็ตอบแค่นี้ พระกรรมฐานพูดกันคำเดียว จบ ไม่เย็นชื้อ

โยม ๑ : ก็มันจะมี ๓ ส่วนชะ แต่เวลาเห็นมันจะเห็น ๒ ส่วน สมมุติคือส่วนหนึ่ง ตั้งอยู่ คือมันมีอยู่ชะ มีอยู่แล้วเราเหมือนเรามอง

หลวงพ่อ : โยมกำหนดอย่างไร

โยม ๑ : อะไรชะ

หลวงพ่อ : โยมกำหนดอย่างไร

โยม ๑ : กำหนดลมหายใจออก

หลวงพ่อ : ลมหายใจออก แล้วมันเห็น

โยม ๑ : มันเป็นที่ละชั้น ที่บอกว่ากำหนดแล้วมันแนบแน่น รวมตรงนี้ไปก่อน

หลวงพ่อ : กำหนดลมหายใจ ลมหายใจมันละเอียดขนาดไหน รู้ตัวตลอดเวลาไหม

โยม ๑ : รู้ไม่ตลอด มันมีจุดหนึ่งที่ต้องหาย

หลวงพ่ : นี่เห็นไหม ถ้าพูด ถ้าไล่เข้ามามันก็จะจบละ ถ้ามีจุดหนึ่งที่จะต้องหาย นั่นละเห็นหมดละ เพราะตอนหายคือสติขาดแล้ว

โยม ๑ : ไม่ใช่ละ คือหาย หายจากกายตรงนี้ สมมุติว่าเรากำหนดลมหายใจ มันมีละเอียดใช้ไหมละ มันละเอียดแต่ต่อมาก็เป็นผลใช้ไหมละ ทั่วร่างกาย อีกส่วนหนึ่งคือมันหายใจอยู่ตรงนี้ คือในตรงนี้มันหายใจอยู่ ไม่มีกาย คือที่นี้ที่ในส่วนของตรงนี้ คือมันแยกครับ มันแยกเป็น ๓ ส่วนให้เราเห็น แต่ตรงนี้ไม่รู้ว่าเป็นจิตหรือเปล่า

หลวงพ่ : เห็นไหม ถ้าพูดอย่างนี้ หมอนี่ไล่อาการมาก็จบแล้ว กำหนดลมชัดๆ กำหนดลมชัดๆ อย่างเดียว เมื่อกี้เราก็บอกให้พูดโธๆ ชัดๆ กำหนดลมชัดๆ ลมจะละเอียดขนาดไหนก็รู้ว่าลมละเอียด ลมจะหายก็รู้ว่าลมหาย ถ้าลมมันจะขาดหายไปก็รู้ว่าลมมันขาดหาย แล้วมันจะเข้าไปสู่ความจริง อันนี้พอกำหนดลม แล้วลมมันไปอยู่ตรงนั้น ลมไปอยู่ตรงนี้ นี่คือส่งออกหมด แล้วพอส่งออกไปก็เป็นอย่างนี้ ไปอยู่ตรงโน้นกองหนึ่ง ตรงนี้กองหนึ่ง

โยม ๑ : ไม่ใช่ละ ใต้ที่เป็นกองมันไม่ได้อยู่ภายนอกครับ มันคือกองภายใน

หลวงพ่ : ว่าไป ว่าไปสิ แล้วเป็นไงอีกต่อไป

โยม ๑ : ก็มันย้อนกลับเข้าข้างใน ไม่ได้ส่งนอกครับ

หลวงพ่ : เวลาคนพูด ก็จะพูดอย่างนี้แหละ จะอยู่ที่ไหนเล่า ลมนี้เป็นอากาศไหม

โยม ๑ : เป็นอากาศ

หลวงพ่ : แล้วใครรู้มันละ

โยม ๑ : เราว่ามันครับ

หลวงพ่ : แล้วเรากับลมอันเดียวกันหรือเปล่า

โยม ๑ : คนละส่วนกัน

หลวงพ่ : แล้วออกหรือยังล่ะ ออกหรือยัง

โยม ๑ : หมายถึงอะไร

หลวงพ่ : จิตออกรู้ลมหรือยังล่ะ

โยม ๑ : ก็ออกไปรู้

หลวงพ่ : แล้วส่งออกหรือยังล่ะ

โยม ๑ : ออก ส่งออก

หลวงพ่ : แล้วไหนว่าไม่ส่งออกไป

โยม ๑ : เดิมมันมีความละเอียด

หลวงพ่ : แล้วไหนว่าไม่ส่งออกไป

โยม ๑ : ส่งออก แล้วพอส่งออกเป็นความละเอียด

หลวงพ่ : เอ็งบอกว่าละเอียด แต่สำหรับเรานะ หยาบฉิบหายเลย เห็นไหมต่างกัน แล้ว วุฒิภาวะมันแตกต่างกันเยอะมาก พอแตกต่างกันเยอะมันก็รู้หมด แต่ผู้รู้ รู้แบบนี้ ถ้าไม่รู้แบบนี้จะสงสัยได้ยังไง จะคิดได้ยังไง นี่ก็คือคิดไปเพราะความไม่รู้ไง เพราะนี่เป็นลูกศิษย์ใช้ใหม่ อาจารย์ก็ต้องสอนไปตามสถานะไป

พอสถานะนี้ก็บอกว่าส่งออก พอส่งออกบอกไม่ออก ไม่ออกแล้วลมคืออะไร ลมก็คือลม แล้วจิตคืออะไร จิตก็คือจิต แล้วจิตรู้ได้ไง ก็ออกแล้ว แล้วเร็วมาก นี่ว่าเร็วมาก เดี่ยวจะเร็วกว่านี้อีก ละเอียดกว่านี้อีกหลายร้อยเท่า หลายพันเท่าแน่ พุดอยู่ทุกวัน เพราะเราเห็นอย่างนี้มาหมดแล้วแหละ แล้วจะบอกว่าเพราะอย่างนี้ เพราะมันรับรู้ลม มันหมายลมโดยกิเลสมันให้รับรู้ การทำอย่างนี้ กิเลสมันให้ทำอย่างนี้ กิเลสมันบังคับ ถ้าทำได้แค่นี้ มันก็อยู่แค่นี้

แล้วถ้าเอาสังขารมเอาความจริง ที่ครูบาอาจารย์ท่านผ่านมาแล้วนะ ทั้งหมดเลย! กำหนดลมเลขๆ มึงจะหาย กูก็อยากรู้ว่ามึงจะหายตรงไหน มึงจะอยู่กูก็อยู่กับมึง มึงจะไป

โหนดก็จะไปกับมิ่ง มิ่งจะสิ้นกูอยากจะทำอะไรจะสิ้นยังไง เดี่ยวความจริงจะปรากฏ ความจริงจะเป็นอย่างนี้ ถ้าไม่เชื่อก็ทำอย่างนั้นไปทำไปเรื่อย ทำไปเรื่อย ๆ มันจะวนอยู่นั่นแหละ อีก ๕ นาทีก็จะวนอยู่นี่ อ้าวลมนอนนี่จิตอยู่นั่น ไอนั่นก็อยู่นี่ มันจะวนอยู่อย่างนี้ อู้ย ละเอียดมาก สุข ชัดเจนมาก

โยม ๑ : ไม่ใช่ออย่างนี้ละ

หลวงพ่ : อ้าวว่าไป ไม่ใช่ออย่างไร

โยม ๑ : ไม่ต้องพูดคิดว่า เอาความรู้สึกที่ได้ พูดอย่างนี้ถึงตายเหมือนกัน

หลวงพ่ : งตายเพราะอะไร เพราะว่าประสาเรานี้ละ พื้นฐานของโยมกับเรานี้ มันมาแตกต่างกัน คำว่าแตกต่าง เรานี้มาจากกรรมฐาน มาจากครูบาอาจารย์ประสบการณ์จริง ดังนั้นคำราณี เรามาดูพระไตรปิฎกต่อเมื่อเราปฏิบัติแล้ว

แต่ถ้าพวกปัญญาชน พวกอภิธรรมเขาจะเกาะคำรามาก่อน เขาจะดูตามคำราม่า พอดูคำราม่าแล้วต้องทำตามคำรา นี้วิทยาศาสตร์ไง ต้องทำตามคำราคือตามกรอบ ผิดจากนั้นไม่ได้ พอทำตามคำราตามกรอบแล้ว ทีนี้เวลานั้นเกิดความจริงขึ้นมา มันไม่เหมือนคำราแล้ว ไม่เหมือนคำราหรอก เพราะคำราเป็นอย่างหนึ่ง ความจริงมันเกิดไปอีกอย่างหนึ่ง ตอนนี้งละ

แต่ถ้าของเรา ของกรรมฐานเรา คำราไม่เอา คำราไม่มี อาจารย์บอกมา เราจะทำตาม มันเหมือนกับใจดวงหนึ่งจูงใจอีกดวงหนึ่ง ทีนี้มันจะมีเห็นขัดแย้ง ขัดแย้งตรงนี้ พอทำอย่างนั้นมาปั๊บ อย่างพวกอภิธรรมมานี้ สอนมาแล้วกอดคำราไว้ กลัวผิดนำดูเลยละ กลัวผิดตลอดเลย โทษนะ แล้วก็ผิดตลอด

แต่ถ้าเราวางเลยนะ ผิดก็ผิด ถูกก็ถูก มิ่งจะรู้กันตรงนี้ ชัดกันตรงนี้ เดี่ยวก็รู้ผิดหรือถูก มันก็ผิดบ้างถูกบ้างนั่นแหละ แต่มันไม่มีคำราอีกอันหนึ่งมาคอยหลอกไว้ นี่เรามาอย่างนี้ ฉะนั้นเวลาโยมพูดอะไรเราถึงทั้งหมดเลย เอาประสบการณ์ที่เป็นๆ นั้น แล้วคุยกัน แล้วเอากันตรงนี้ ทีนี้ถ้าเขาจะให้โยมพูด โยมไม่ต้องกลัว พูดตามที่โยมเป็น

โยม ๓ : ก็นั่งตามลมธรรมดาใช่ไหมคะ

หลวงพ่ : ไซ้

โยม ๓ : แล้วเหยียดมืออยู่วันหนึ่งมีความรู้สึก ว่า วันนั้นหนูหงุดหงิดมากเลยไม่รู้เป็นอะไร แบบหงุดหงิด นั่งแล้วหงุดหงิดมาก แล้วมันมีเหมือนข้างในมันแยกเป็น ๒ อันคะ เหมือนอารมณ์ที่มันหงุดหงิดมันอยู่ข้างใน แล้วมันก็มีความรู้สึกที่มันมองดูไอ้ตัวหงุดหงิด แล้วมันมีอีกอันหนึ่งซึ่งเป็นตัวเฉยๆ ที่ระหว่าง ๒ ตัวนี้ แล้วมันทำให้หนูรู้สึกแปลก แปลก มันบอกไม่ถูกคะ คือมันแปลก แปลก แล้วก็ทำให้แบบนั่งครั้งต่อๆ มา รู้สึกว่าเรา

หลวงพ่ : ดีขึ้น

โยม ๓ : คะ

หลวงพ่ : ถ้าดีขึ้นก็จับอันนี้ไว้ จับลมไว้ คำว่าจับลมไว้ ต้องจับลมไว้ตลอด ไอ้หงุดหงิดส่วนหงุดหงิด อาการมันมีทั้งนั้นละ เวลาอาการใจของเราขุ่นมัว มันมี ทีนี้มันมี ถ้าจิตเราไปอยู่กับการขุ่นมัว มันก็ทุกข้ออยู่อย่างนั้น ทีนี้มันอยู่กับลม ถ้าอยู่กับลม แล้วมันเห็นอย่างนี้ มันเห็นอย่างไร มันเห็นได้ ไอ้อย่างนี้มันเห็น เขาเรียกว่าเราใช้คำว่าสภาวะ แวดล้อม

คนเรามันจะเข้าสู่จิตมันมีอาการแตกต่าง ร้อยแปดพันเก้า ทีนี้ร้อยแปดพันเก้า ถ้าเราเห็นอย่างไร พอเห็นอย่างนี้ถ้ามันดีขึ้นก็กำหนดลมไว้เฉยๆ เพราะถ้ากำหนดลมนี้ เพราะจิตเป็นผู้รู้ทั้งนั้น อาการหงุดหงิด ธรรมดาเมื่อก่อนนี้ เราหงุดหงิด แล้วพอดูๆ ไปนี้ เราแยกจากหงุดหงิด เห็นไหม เราแยกจากหงุดหงิด เราเป็นเรา หงุดหงิดเป็นหงุดหงิด เห็นไหม

โยม ๓ : มันแยกแบบชัด ชัด เสียจนเรา...

หลวงพ่ : เอ้า ว่าไป อย่าเพิ่งพูด ให้เขาพูดคนเดียว พูดไปสิ

โยม ๓ : มันแยกชัดเสียจนเรา แบบว่าไอ้ตัวหงุดหงิดมันลอย มันลอย

หลวงพ่ : เอ้า ว่าไป

โยม ๓ : แต่ความรู้สึกมันจะต่ำกว่านิดหนึ่ง แต่ตัวหุจดหิมมันจะลอยจากความรู้สึก แล้วมันจะมีอีกตัวหนึ่ง ที่มองระหว่างสองตัวนี้ แล้วมันแบบ มันชัดมาก อืม..

หลวงพ่ : เป็นหนเดียวแล้วไม่เป็นอีกเลย

โยม ๓ : ครั้งเดียว

หลวงพ่ : เราจะจับ ประเด็นอย่างนี้ เหมือนที่ตอบเมื่อคืนนี้แหละ ที่ตอบเมื่อคืนนี้เห็นใหม่ จูจิตแล้วไม่เคยเห็นจิตมันหยุด แล้วจิตเราเข้าใจว่ามันเป็นสมาธิ สมาธิมันเป็นอย่างนี้แหละ ความจริงมันเป็นแบบนี้หมายความว่า เราโตมานี้ เรากินอาหารมาเท่าไรแล้ว เรากินอาหารมาวันละ ๓ มื้อนี้ ลองคิดดู เราอายุเท่าไร เรากินมาเท่าไรแล้ว ใ้่นี่คืออาหารที่เรากินมาใช่ไหม

ธรรมชาติของจิตมันมีอย่างนี้ตลอดอยู่แล้ว ที่นี้เพียงแต่ว่าพอจิตมันสงบ พอเรากำหนดพุทโธ พุทโธหรือกำหนดลมหายใจเข้ามา พอมันหยุดตัวเข้ามา ที่นี้พอหยุดตัวเข้ามาแล้ว การหยุดตัวเข้ามาคือมันเป็นเอกเทศแล้ว จิตเป็นเอกเทศแล้ว พอจิตเอกเทศมันอยู่ที่ว่าส่วนใหญ่แล้ว พอเอกเทศแล้วมันไม่เห็นอะไร

คนส่วนใหญ่ที่เวลาจิตมันเป็นเอกเทศแล้ว มันพิจารณาลมหรือมันกำหนดพุทโธ ถ้ามันสงบแล้ว มันสงบเฉยๆ ส่วนใหญ่มันมีอย่างนี้ แต่เวลาสงบแล้วเห็น นี่มันมีส่วนน้อย มีส่วนน้อยนั่นก็ส่วนหนึ่งนะ แล้วพอมีส่วนน้อยนี้มันก็เห็นได้ครั้งเดียว เห็นอย่างนี้มันเห็นได้ครั้งเดียว นานๆ ได้ แวบ ขึ้นมา นานๆ หนหนึ่ง

ที่นี้เห็นอย่างนั้นมันถามว่าอะไร มันถึงบอกว่า มันเป็นสูตรตายตัวไม่ได้ไง คำว่าเห็นแล้วหนหนึ่ง อย่างเช่น โยมเคยไปพักผ่อนที่ไหนก็แล้วแต่ ไปที่ไหนแล้วมันฝังใจเห็นใหม่ แต่ไปที่อื่นมันไม่ต่างกันเห็นใหม่ เวลาเราไปพักผ่อนตามที่ตากอากาศเห็นใหม่ ไปที่นั่นฝังใจ นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันสงบขึ้นมามันเห็นอาการอย่างนี้ เห็นเป็น ๓ มันก็ฝังใจ มันก็เท่านั้นล่ะ

โยม ๑ : ขอพูดได้ไหมอะ

หลวงพ่ : ได้

โยม ๑ : ไม่ใช่ครั้งเดียวละ หมายถึงว่า เราเห็นก่อนหน้านี้ก่อน แล้วตรงนี่คือเห็น ตรงนี่คือมันถือว่าละเอียดที่สุดในความรู้สึก

โยม ๓ : คือเริ่มต้นของหนูเลย ปกติเริ่มต้นหนูนั่งสมาธิไม่ได้เลย หลับตาก็แบบ ฟุ้งซ่าน

หลวงพ่ : เอ้าว่าไป

โยม ๓ : ฟุ้งซ่าน หงุดหงิด แล้วมีอยู่วันหนึ่งก็ทำสมาธิในรถคะ แต่มันอยู่ๆ มันก็เกิดคือหลับตาอยู่ๆ ก็เกิดดอกไม้ชนิดหนึ่งในตัว

หลวงพ่ : เห็น

โยม ๓ : ก็ใช้คำว่าเห็นแล้วกัน แต่หลับตานะคะ มันก็ค่อยๆ เคลื่อน เคลื่อนคือตาม ลมของเราเนี่ยแหละ แต่เคลื่อนออกข้างบน

หลวงพ่ : แล้วพอดอกไม้หนึ่ง แล้วต่อไปมีอย่างนี้อีกใหม่ มีประสบการณ์อย่างนี้ แปลกๆ นี้

โยม ๓ : อันนี้คือครั้งแรก

หลวงพ่ : เออ ครั้งที่ ๒

โยม ๓ : ครั้งที่ ๒ ก็คือทำให้นั่งสมาธิจากที่เราฟุ้งซ่าน หงุดหงิด มันทำให้เลิกคิด เลิกฟุ้งซ่าน แล้วก็นั่ง นั่งไม่ถึงกับได้ดี แต่ก็รู้ว่าเรานั่งได้แล้ว นิดหนึ่ง แล้วพอเรานั่งไปเรื่อยๆ มันก็มาเจอจุดตรงนี่คะ

หลวงพ่ : สาม

โยม ๑ : มันเห็นมาก่อนหน้านี้อีก

หลวงพ่ : พยายามก็หน

โยม ๑ : หมายถึงอย่างอื่น คือที่เห็นอย่างอื่นที่รู้

หลวงพ่ : เรื่อยๆ มาเรื่อยๆ ถ้าอย่างนี้ปั๊บ ถ้าเห็นหนเดียวนี้ เราพูดอย่างเมื่อกี๊นี่ อย่างคนที่ถามเมื่อกี๊นี่ เราจะบอกว่าพอเขาทำแล้ว ถ้ามันมาแว็บหรือมาอย่างนี้ ปัญญามันเกิด ประสาเราว่า เราบริหารมันไม่ได้ เพราะจิตเราไม่มีสมาธิ เราไม่มีความมั่นคง เราบริหารมันไม่ได้ บริหารมรรคญาณ บริหารสังขารมันไม่ถูก ถ้าบริหารได้มันจะชำนาญ

ที่หลวงตาบอกว่า เวลาปัญญาหมุนตัวๆ บริหารเป็นแล้ว บริหารเป็นแล้วมันจะคล่องตัว นี่พูดถึงโดยขบวนการของมรรคโดยขบวนการปฏิบัติใจ ที่นี่พอปฏิบัติไปบุคคลมันก็หลากหลาย ที่นี่อย่างที่ว่าพอย้อนกลับมาที่โยม โยมเห็นอย่างนี้แล้วแปลกด้วย ถ้าเห็น มันแตกต่างจากคนอื่น คนอื่นเขาปฏิบัติเกือบเป็นเกือบตายเขาไม่ค่อยได้เห็น ไอ้ที่เห็น บอกพอภาวนานิดหนึ่ง ขนาดเริ่มภาวนา ไอ้ที่มันก็เป็นจิตนิสัยแล้ว

เพราะว่าหลวงตาบอก หลวงปู่มันบอกไว้เลย จิตที่คิดคะนองในโลกนี้มีอยู่ ๕ เปอร์เซนต์ ถ้า ๕ เปอร์เซนต์นะ เวลาสงบปั๊บหรือว่ามันจะเห็นตัวเองหลุดขึ้นไปนั่งอยู่บนก้อนเมฆ เห็นตัวเองเดินอยู่บนอากาศ มันมีส่วนน้อย ที่มีส่วนน้อยมันอยู่ที่ประเภท แล้วอย่างบางที อย่างที่ปฏิบัติไปนี่ เรานี่ปฏิบัติเกือบเป็นเกือบตายเห็นไหม เราไม่มีอะไรเลย

อันนั้นเขาปฏิบัติแบบว่าทำเป็นของเล่นนะ เห็นไหมนั่งในรถนั่งเฉยๆ นั่งเล่นๆ เห็นดอกไม้ เห็นไหม อันนี้มันเป็นส่วนหนึ่ง ถ้าพูดกันโดยข้อเท็จจริงอย่างนี้ เพราะว่าโดยภาพรวม จิตมันหลากหลาย มันมีความแตกต่าง นี่พออย่างโยมพูดนี้แต่ละคน ถ้ามันมีที่ไปที่ไปอย่างนี้ มันก็วัดค่าได้ ถ้าเขาเป็นอย่างนี้ มันก็เป็นแบบที่เขาเรียกว่าจิตราณีอยู่ในประเภทของ ๕ เปอร์เซนต์ที่จิตคิดคะนองนั้น จิตคิดคะนองมันจะเห็นอะไรแปลกๆ กว่าเขา คำว่าแปลกๆ คือ แปลกกว่าเขาจะ แต่ของเราไม่แปลก ของเราไม่แปลกหรือก มันเป็นกับเรา

อย่างเช่นนกนี้มันก็บินของมัน ปลาที่อยู่ใต้น้ำ มันก็เป็นธรรมชาติของมัน แต่มนุษย์นี่ แม่่งอยากจะบิน มึงต้องซื้อตัวเครื่องบินนะ มันแตกต่างเพราะว่าเราไม่ใช่คน แต่ถ้านกมันเป็นธรรมชาติของมัน จิตที่มันอยู่ในประเภทของ ๕ เปอร์เซนต์ที่คิดคะนองนั้น มันจะมีสภาวะแบบนั้น สภาวะแบบนั้นก็กลับมากำหนดลม ไม่มีอะไรเลย ก็เท่านั้นละ เอ้า ว่าไป

โยม ๑ : อันนี้เสริม

หลวงพ่ : เสริม

โยม ๑ : เอ้อ สมมุติถ้าเราเริ่มต้นจากการเห็นดอกไม้ตรงนี้ใช่ไหมครับ ทีนี้การเห็น
ตอนนี้คือเห็นที่ว่า บนเมฆบนอะไร มันเห็นเหมือนกัน แต่ที่รู้ว่าไม่เป็นสาระเพราะว่า มัน
ไม่แน่นเท่ากับครั้งสุดท้าย ครั้งที่ ๓ ทีนี้พอเห็นครั้งสุดท้ายมันแยกเป็น ๓ ส่วน มันจะ
เห็นชัดกว่าการเป็นเมฆเป็นอะไรข้างบน

หลวงพ่ : ต้องกำหนดมาตรงนี้ ต้องกลับมากำหนดลมต่อไปเรื่อยๆ แล้วเกาะลมนี้ไว้

โยม ๑ : มันสามารถกลับมากำหนดลมได้อีกหรือ

หลวงพ่ : นี่ไง ถึงบอกเมื่อกี้ว่าส่งออกไป เดี่ยวเพราะเรานี้กำหนดลมมาแล้ว เรารู้ว่า
ถ้าลมสิ้นสุดขบวนการมันจะไปขาดหายไปอย่างไร เราทำมาแล้ว เราถึงกล้าพูดว่า ถ้าจิต
ระดับนี้ จะเป็นอย่างนี้ จิตระดับนี้จะเป็นอย่างนี้ เอ้า ว่าไป

โยม ๑ : แต่ว่าตรงสามส่วนนี้ มันไม่สามารถย้อนกลับมากำหนดได้

หลวงพ่ : ได้ เดี่ยวก่อน มันประสาเราเนี่ย ไม่ใช่ประสาเรา ความจริงเลยละ โยม
กำหนดลมขนาดไหนก็แล้วแต่ ถ้าปกตินี้เราคือเป็นสามัญสำนึก พอกำหนดลมจิตมัน
ละเอียดเข้ามา พอละเอียดเข้ามา เพราะจิตมันอยู่ในประเภทที่มันรู้อยู่แล้วใช่ไหม ถ้าเรา
กำหนดละเอียดเข้าไปอีก ละเอียดเข้าไปอีก ความรู้ที่มันจะชัดเจนขึ้น พอมันชัดเจนขึ้น
หรือเรารู้อะไรก็แล้วแต่ จิตนี้มันจะเป็นผู้บริหารเขา

โยม ๓ : พอหนูได้ตรงนั้นปั๊บ กลับมานั่งภาวนาไม่ได้ คือต้องนั่งเฉยเลย

หลวงพ่ : เพราะอะไร

โยม ๓ : ไม่รู้ มันอี๊ดอี๊ด ถ้าเกิดภาวนา

หลวงพ่ : ทำไมไม่กำหนดลมล่ะ

โยม ๓ : หนูก็กำหนดลมไงคะ

หลวงพ่ : กำหนดคลี

โยม ๓ : อ๊ะ กำหนดลม แล้วภาวนาไม่ได้ ต้องกำหนดลม

หลวงพ่ : กำหนดลมนี้เขาเรียกว่าภาวนา กำหนดลมนั่นแหละเขาเรียกภาวนา

โยม ๓ : ก็ไม่เป็นนะค่ะ คือถ้าแบบว่าให้ท่องพุทโธ สัมมาอะระหัง มันทำไม่ได้เลย

หลวงพ่ : ไม่ต้อง กำหนดลมคืออานาปานสติ เอาสติกำหนดลมไว้ ลมนี้คือแทนพุทโธ ถ้าพุทโธก็พุทธานุสสติ กำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ กำหนดลมหายใจเรียกว่า อานาปานสติ นี่ไงกำหนดไว้ลมเฉยๆ เขาเรียกว่าภาวนา จำไว้ แล้วกำหนดลมเฉยๆ ชัดๆ ตอนนี้อยู่กับลม ตั้งสติไว้

แล้วกำหนดอยู่อย่างนี้ อยู่กับลม เกาะลมไว้ ไม่ต้องทำอะไรทั้งสิ้น ถ้ามันจะเกิดอะไรนี้อยู่กับลม ถ้ามันจะออก กำหนดไว้ที่ลม พอกำหนดลมนะ ลมจะละเอียดเข้ามาอยู่กับลมเฉยๆ อยู่กับลม อยู่กับลมเฉยๆ อยู่กับลม เกาะลมไว้ ลมจะละเอียดก็เกาะลม ฟังนะ แล้วลมมันจะละเอียดจนมันจะดับไปเลย หายไปเลย ผู้รู้เรายังอยู่ไม่เป็นไร กำหนดอยู่กับผู้รู้

โยม ๓ : แต่หูเรายังได้ยินหมด

หลวงพ่ : ยังน่ายัง เดียวนะ ถ้าถึงระดับนี้หูจะดับ ถ้าทุกอย่างยังได้ยินอยู่ จิตยังหยาบอยู่ จำไว้ ถ้ายังกำหนดได้ ให้กำหนดไปเรื่อย ขณะที่หูยังได้ยินนี้ยังหยาบมาก ถ้ากำหนดลมไปเรื่อยๆ เดียวมันจะเริ่มหัดตัวเข้ามา หัดตัวเข้ามา ลมนี้จะหายไป ความรับรู้จากหู เราพูดทุกวันเลย

ความรับรู้จากหูจากผิวหนังนี้ เพราะมันหัดเข้ามาจนมันทั้งหมด เข้ามาเป็นตัวมันได้ มันยังไปได้อีกไกลเลย กำหนดลมไว้เฉยๆ ไม่ต้องไปกับสิ่งใด อยู่กับลมนี้ แล้วไม่ต้องตกใจด้วย พอเดี๋ยวๆไป อู้จะตายๆ มันจะเป็นจะตายขึ้นมาเชียวแหละ มันหลอก อยู่กับลมไว้เฉยๆ กำหนดลมไว้เฉยๆ สติอยู่กับลมไว้เฉยๆ สติอยู่กับลม ลมจะหาย ลมจะขาด ลมจะใส ลมจะสว่าง อยู่กับลมไว้เฉยๆ ตลอดไป

เพราะอยู่กับลมนี้มันมีอานาปานสติ แต่เวลาเห็นนี้มันตื่นตื่น มันจะพุ่งออก มันจะอะไรออก คำว่าอยู่เฉยๆ นี่ อยู่ไม่ได้หรอก ทำให้อยู่ให้ได้ ถ้าอยู่ได้จะดีขึ้น เราเห็นดอกไม้

ก็ตื่นเดินไปกับมัน เห็นอะไรก็ตื่นเดินไปกับเขา แต่จะตื่นเดินอย่างไรก็แล้วแต่ พอมันวาง แล้วกลับมาที่ลม จำไว้ ยึดหลักลมไว้ แล้วเรานั่งอยู่นี้

คนเป็นไม่พูด ให้คนไม่เป็นพูด ยิ่งพูดยิ่งง

โยม ๑ : ไม่ใช่ออย่างนั้น ผมก็เห็นแต่ที่ผมไม่เห็นแบบเขา แต่ที่นี้มันมีต่อตรงที่ว่า เรากำหนดลมไปแล้ว หูมันปิดครับ

หลวงพ่ : ใครหูปิด โยมหรือ โยมหูปิดเลยหรือ

โยม ๑ : มันจะคล้ายๆ กันครับ

หลวงพ่ : เอ้า ว่าไปๆ

โยม ๑ : ที่นี้เวลาที่เรารู้ เรารู้จากข้างในอีกทีหนึ่ง

หลวงพ่ : ว่าไปสิ

โยม ๑ : ข้างในที่มันกำหนดเป็นความรู้สึก แต่ข้างนอกมันไม่มี ใ้ตรงความรู้สึกนี้ คือมันเป็นความรู้สึกสอง

หลวงพ่ : ว่าไป ว่าไปสิรู้จากอะไรละ

โยม ๑ : รู้แต่ว่า อย่างภาพที่เคยเห็น ไซ้ไหมครับ

หลวงพ่ : มันก็เป็นนิमितเฉยๆ

โยม ๑ : แต่ว่าจุดกำหนดเป็นตัวสุดท้าย

หลวงพ่ : เดียวก่อน โยมกำหนดลมเหมือนกันไซ้ไหม

โยม ๑ : ครับผม

หลวงพ่ : แล้วเมื่อกี้พูดอะไรว่าหูดับนี้มันดับอย่างไร

โยม ๑ : ก็หูไม่ได้ยินเลยอะ

หลวงพ่ : เดียวมันจะไม่ได้ยินนี้ มันจะต้องเริ่มค่อยๆ ไม่ได้ยินมาอย่างไร

โยม ๑ : ไม่ใส่ใจซะ มันยังได้ยินอยู่ แต่ไม่ใส่ใจ เดียวมันดับไปเอง

หลวงพ่ : อย่างนี้ไม่ดับ นี่มันยังไม่ดับ มันยังไม่ถึงกับดับจริงใจ แต่เพราะไม่ใส่ใจ
มันเอง

โยม ๑ : มันก่อน คือไม่ใส่ใจ มันจะเริ่มไม่ใส่ใจก่อน

หลวงพ่ : หูที่มันจะดับได้นี้ ฟังนะ หูหรืออายตนะจะดับนี้ กำหนดลมนี้ ลมจะ
ละเอียดเข้ามา ละเอียดเข้ามา ละเอียดเข้ามา จิตใจเราจะรู้ลมเข้ามา จนลมเข้ามา จนปล่อย
เข้ามา จนลมหายใจดับก่อน ถ้าลมหายใจยังมีอยู่ หูมันจะดับไปได้อย่างไร ในเมื่อเรายัง
รู้สึกลมหายใจอยู่นี้ เอ้าลองค่อยๆ คิด ค่อยๆ คิด ในเมื่อเรายังรับรู้ถึงลมหายใจสัมผัสจุมูก
อยู่ได้ แล้วหูนี้มันจะไม่ได้ยินได้อย่างไร มันได้ยินเห็นไหม

เพียงแต่ว่าดับไม่ดับนี้ไม่สำคัญหรอก เพียงแต่เราเชื่อกับโยมตัวเองไป ทัวไปเห็น
ไหม เราบอกสมาธิยังไม่รู้นี้จะไปสอนอะไรไม่ได้หรอก สมาธิต้องรู้ขั้นของสมาธิ แล้ว
สมาธินี้มันก็มี ๔๐ วิธี ความว่างเห็นไหม ความว่างเป็นอนินไตย ฉะนั้นอย่างที่ว่าดับนี้ เรา
คุยกันนี้ นี่เป็นพระนี่เป็นอาจารย์สอนคน

ทีนี้พอโยมบอกว่าดับ ถ้าเราฟังว่าดับก็คือว่า โอ้โฮ โยมนี่ขนาดว่าโยมพิจารณาจน
หูดับเลย โฮ อาจารย์สงบฟังแล้วยอมรับใจ มันยังไม่ใช่ คำว่าไม่ใช่นี้ เดียวก่อน ไม่มี
ปัญหา นี่เราพูดให้ฟังเฉยๆ ถ้ายังไม่ใช่ ถ้ามันดับหมดนี้ ลมหายใจมันขาดก่อน ถ้าลม
หายใจยังไม่ขาดนี้เพราะเรายังรับรู้ลมอยู่

แล้วพอลมหายใจจะขาด มันจะมีเกิดอาการตกอกตกใจ เพราะสิ่งที่เราไม่เคย
สัมผัส มันจะทำให้ชั่วคราวใจนี้ตื่นเต้น พอตื่นเต้นนี้มันจะขยับทันที กว่าจะทำให้แบบว่า นี่
แหละคืออัปนาสมาธิ อัปนาสมาธินี้สักแต่ว่า อายตนะนี้ดับหมด แต่ตัวจิตไม่ดับ สัก
แต่ว่ารู้ที่อยู่กลางหัวอกเลย แล้วดับหมด ทีนี้พอดับหมด เวลาเขาปฏิบัติเห็นไหม เพราะลม
มันยังไม่ดับ แต่คำว่าดับเห็นไหม เราไม่รับรู้มัน

ไอ้แบบนี้มันเป็นเทคนิค พอคำว่ามันเป็นเทคนิค แต่คนที่เข้าไปชำนาญแล้ว มันจะเป็นอีกกรณีหนึ่ง เพราะพอโยมบอกคับหมดแล้วทุกอย่าง พอคับหมด มันเข้าถึงอุปนา เราถึงบอกไอ้โยมนี้เก่งมากเลยถ้าเข้าได้ตามจริงใจ เราถึงพยายามเช็คว่า มันจริงหรือเปล่า ถ้ามันไม่จริงก็ไม่เป็นปัญหาหรอก เพียงแต่เราทำไป เดี่ยวมันจะถึงที่จริงใจ ประสาเรา นี้ ระยะทางยังมีที่ก้าวเดินไปอีก

โยม ๑ : ลองให้น้องเขาอธิบาย

หลวงพ่ : เอ้ออธิบาย

โยม ๔ : กำหนดลมหายใจไปเรื่อยๆ มันไปรู้ มันมีรู้

หลวงพ่ : เดี่ยวก่อน เราฟังแค่นี้เรารู้หมดแล้วแหละ โยมนี้จะให้โยมนี้อธิบาย อธิบายก็อย่างที่โยมพูดให้ฟัง เราก็ฟังแล้วนี่ไง ประสาเรานี่เพราะโยมยังไม่ถึง ระยะทางยังมีให้เดินไป โยมเข้ามาได้ถึงทางหรือค่อนทาง โยมก็ว่าตรงนี้เราอธิบายได้แค่นี้ แต่ไอ้ระยะทางที่ยังเดินไปไม่ถึงหรือยังไม่ได้ก้าวไปนี่ โยมก็ไปอยู่ข้างหน้า ถ้าอยู่ข้างหน้าแล้ว โยมจะเอาอะไรมาอธิบายล่ะ

โยม ๑ : ก็เอาเฉพาะที่เดินไปได้ถึงมาอธิบาย

หลวงพ่ : ถ้าโยมอธิบาย ก็คืออธิบายที่โยมเดินผ่านมาแล้ว สิ่งข้างหน้ายังเดินไปไม่ได้นี่ โยมอธิบายไม่ได้หรอก

โยม ๑ : มันเห็นตัวสุดท้ายไม่เหมือนกัน เหมือนกันความรู้สึกที่ว่าดีชะ คือเห็นสามส่วนเหมือนกัน

หลวงพ่ : จบ ถ้าเห็นอย่างนี้คือจบ เพราะว่า เห็นสามส่วน ก็เห็นสามส่วนก็เท่านั้นล่ะ

โยม ๑ : คือไม่ครบ แต่มันมีคำถามต่อว่า เวลาที่มันเห็นสามส่วนนี้ มันจะมีกระแสเชื่อมชะ โดยที่ว่าแยกกันชัดเจน มันให้เราดูอีกนิดว่า เอ๊ะมันมีกระแส ตรงมีกระแสกับการที่ไม่มีกระแส มันมี ๒ ส่วนให้เห็นอยู่คือ มีกระแสเห็นกระแสไฟในความรู้สึกนั้น

หลวงพ่ : เราจะบอกจิตเห็นอาการของจิต ถ้าเราเห็นได้ ถ้าเห็นได้จับได้ เราพิจารณา มัน เพราะว่าไอ้ที่ว่าคับหมคไม่คับหมคนี้มันเป็นขั้นของสมาธิ สมาธิคือสมาธิ เราอธิบาย โดยหลักแล้วตอนเช้า สมาธิคือสมาธิ สมาธิเกิดปัญญาไม่ได้ แต่สมาธินี้เป็นฐานให้เกิด ปัญญา ทีนี้พอโยมทำจิตให้สงบแล้ว เห็นอาการสามส่วน เห็นจิต แล้วเห็นกระแสเห็น ความคิดเห็นอะไรต่างๆ นี้ แล้วไม่มีอะไรผูกมัด ก็พิจารณามัน

คำว่าพิจารณา พอพิจารณาถ้าจิตสงบเข้ามา มันจะเห็นอย่างนี้ได้ ถ้าเห็นอย่างนี้ได้ พอมันพิจารณาได้ เอามาพิจารณาว่าสิ่งใด ไอ้ที่ว่า ๓ ส่วนนี้ ไอ้ที่ว่ากระแสไปจับนี้มันคือ อะไร ถ้าการพิจารณานะ อย่างนี้คืออะไร อันนี้คือขวน้ำ ในขุดมีน้ำหรือเปล่า ในขุด นั้นน้ำนั้นมีมากหรือน้อย นี้ก็เหมือนกัน กระแสนั้นคืออะไร ถ้าเราให้ชื่อได้ เราให้ ความหมายได้ เราก็จับมาพิจารณาได้ อ้าวว่าไป ถ้ามันสงสัย

โยม ๑ : ในความรู้สึกใช้ใหม่ ในความรู้สึกที่มันเป็นส่วนนี้ เวลาที่มันเกิด แล้วมัน เห็นชัดเวลาเกิดนี้ สมมุติว่ามันร่วม เราเริ่มจะพิจารณาอะไรก็แล้วแต่ มันจะกระเด็นกลับ หมายถึงว่าเราจะกระเด็นออกทันทีเลยครับ

หลวงพ่ : มันหาย

โยม ๑ : ให้ดูเฉยๆ ให้ดูได้แค่ดูเท่านั้นเองครับ

หลวงพ่ : เราไม่มีกำลังใจ

โยม ๑ : แต่ว่าช่วงเวลาหนึ่งมันจะค่อนข้าง

หลวงพ่ : เร็ว

โยม ๑ : ไม่ๆ มันไม่น้อยซะ ให้ดูรู้เรื่องอยู่ ให้รู้เรื่อง

หลวงพ่ : อย่างที่ว่าเมื่อกี้ถ้าจิตมันสงบ พอจิตสงบนี้มันจะเห็น มันจะจับต้องสิ่งใดๆ ได้ถ้าจิตมันสงบ ถ้าจิตไม่สงบสิ่งนั้นยังจับไม่ได้ ถ้าเป็นกรรมฐาน ถ้าจิตสงบ เห็นต่างๆ พิจารณาได้ ถ้าพิจารณาไม่ได้ ก็ย้อนกลับมาที่สงบอีกก็เท่านั้น

โยม ๑ : คือเราไปร่วมปั๊บบันกระเด็นกลับ มันหมายความว่า

หลวงพ่ : หมายความว่ากำลังเราไม่พอ เราทำอะไรไม่ได้

โยม ๑ : เรามีส่วนไปรู้เห็นกับมันใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : ไม่ กำลังเราไม่พอ กำลังเราไม่พอ ถ้ากำลังเราพอเราจับได้ กำลังเราพอเราจับได้ เราจับต้องได้ เรามีเงินเราสามารถซื้อสิ่งของได้ เงินเราไม่พอแต่เราอยากเอาสินค้า นั้นไม่ได้ จิตถ้าเราไม่มีกำลังพอ กลับมาที่ลม กลับมาที่ลม ถ้าลมสงบ แล้วเห็นอาการ อย่างนี้ค่อยๆออกไปพิจารณา กลับมาที่ลม กลับมาที่ลม จำไว้ เข้า ว่าไป

โยม ๑ : ถ้าเป็นส่วนๆ นี้ เรียกสักแต่ว่าเห็นได้ไหม

หลวงพ่ : ไม่ได้

โยม ๑ : ยังไม่ใช่สักแต่ว่า

หลวงพ่ : ไม่ใช่ อย่างที่ว่าสักแต่ว่าเห็น ต้องเป็นบิลด์เกตส์ ต้องมีเศรษฐีมหาเศรษฐี ใหม่อถึงวางได้ สักแต่ว่าเห็นอย่างนี้ ย้อนมาสักแต่ว่าเห็น เรากลับมา เราก็ยังปกติ เราไม่ได้ อะไรขึ้นมาเลยใช่ไหม

โยม ๑ : คือกระเด็นกลับ ไม่ได้อะไร แล้วอีกส่วนที่ว่าปึงละครับ อีกส่วนที่ว่าปึงๆ แวบๆ แต่จริงๆ มัน ก็เหมือนกับขณะที่คุณจะ มันไม่ใช่ปึง ที่เห็นสามส่วนคือมันไม่ใช่ปึง ปึงเดียว แต่มันคือรู้ช่วงหนึ่ง

หลวงพ่ : โยมพูด พูดได้ทุกๆ ที ทุกๆ อารมณ์ ทุกๆ อะไร แต่โดยหลักแล้ว เราตอบ โดยหลักแล้ว โดยหลักเป็นอย่างนี้ กลับมาที่ลม แล้วตั้งลมให้ได้ ใส้สิ่งที่ปึง สิ่งที่มีมันไป เห็น มันจะมันคงแล้วจับต้องได้ด้วยความเต็มไม้เต็มมือ จับได้ด้วยสติด้วยปัญญา ไม่ใช่ จับด้วยมือ แล้วเราเข้าไปจับ อย่างนี้เราก็กลับไปทำลมใหม่ แล้วที่ปึงๆ เข้ากระเด็นออกมา นี้ ลองตั้งสติให้ดี แล้วกลับไปพิจารณามัน แล้วมาหาเราใหม่ เรานั่งอยู่นี้

แต่เดิมทำโดยที่ว่ามีใครให้ปรึกษา ทำเองด้วยความเป็นด้วยจินตนาการของตัวเอง แต่ตอนนี้เรานั่งอยู่นี้ แล้วพูดรวบรัดเป็นข้อเท็จจริงออกมาเลย ไม่ต้องเปรียบเทียบ อู้ฮูฮักแม่ น้ำทั้ง ๕ รอยอยู่ครึ่งชั่วโมง พูดออกมาตามข้อเท็จจริงนั้นก็จบ กับกำหนดลมไว้เฉยๆ

กำหนดลมไว้เฉยๆ ใครมาเราบอกกำหนดพุทโธๆไว้ นี่กำหนดลมไว้เลย เดี่ยวรู้กัน
กำหนดลมไว้ อยู่กับลมไว้เดี๋ยวรู้กัน สติกำลังพอแล้วเดี๋ยวได้เผชิญหน้ากัน กิเลสกับธรรม
ได้ชดกันเท่านั้นแหละ

โยม ๑ : ยังไม่ใช่ตัวจิต

หลวงพ่ : เออไปทำมา ไปทำมาแล้วจะมาตอบนะ เอวังนะ

โยม ๑ : ครับผม